

METHODS FOR DEVELOPING MUSICAL THINKING IN STUDENTS

Iseev R.A.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20455408>

ARTICLE INFO

Received: 24th May 2026

Accepted: 29th May 2026

Online: 30th May 2026

KEYWORDS

Music education, musical thinking, musical perception, aesthetic education, creative thinking, innovative technologies, music pedagogy, emotional development.

ABSTRACT

This scientific article provides a detailed overview of the theoretical, pedagogical, and psychological foundations for developing musical thinking in students. From a scientific perspective, the significance of musical thinking in aesthetic education, emotional development, creative thinking, and professional musical activity has been analyzed. The effectiveness of interactive methods, innovative technologies, listening and analysis methods, and creative tasks in music education has also been revealed. The role of music education organized based on modern digital technologies in developing students' musical thinking is particularly emphasized.

МЕТОДЫ РАЗВИТИЯ МУЗЫКАЛЬНОГО МЫШЛЕНИЯ У СТУДЕНТОВ

Исеев Р.А.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20455408>

ARTICLE INFO

Received: 24th May 2026

Accepted: 29th May 2026

Online: 30th May 2026

KEYWORDS

Музыкальное образование, музыкальное мышление, музыкальное восприятие, эстетическое воспитание, креативное мышление, инновационные технологии, музыкальная педагогика, эмоциональное развитие.

ABSTRACT

В данной научной статье подробно освещены теоретические, педагогические и психологические основы развития музыкального мышления у студентов. С научной точки зрения проанализировано значение музыкального мышления в эстетическом воспитании, эмоциональном развитии, креативном мышлении и профессиональной музыкальной деятельности. Также раскрыта эффективность интерактивных методов, инновационных технологий, методов прослушивания и анализа, а также творческих заданий в музыкальном образовании. Особо подчеркивается роль музыкального образования, организованного на основе современных цифровых технологий, в развитии музыкального мышления студентов.

TALABALARDA MUZIKALIQ PIKIRLEWDI RAWAJLANDIRIW METODIKALARI

Iseev R.A.

Ózbekstan mámleketlik konservatoriyası Nókis filiali

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20455408>

ARTICLE INFO

Received: 24th May 2026

Accepted: 29th May 2026

Online: 30th May 2026

KEYWORDS

Muzika tálimi, muzikalıq pikirlew, muzikalıq sezim, estetikalıq tárbiya, kreativ pikirlew, innovaciyalıq texnologiyalar, Muzika pedagogikası, emocional rawajlanıw.

ABSTRACT

Usı ilimiy maqalada talabalarda Muzikalıq pikirlewdi rawajlandırıwdıń teoriyalıq, pedagogikalıq hám psixologiyalıq tiykarları keńnen kórsetilgen. Muzikalıq pikirlewdiń estetikalıq tárbiya, emocional rawajlanıw, kreativ pikirlew hám de professional muzikalıq xızmettegi áhmiyeti ilimiy jaqtan analiz etilgen. Sonday-aq, muzika bilimlendiriwinde interaktiv metodlar, innovaciyalıq texnologiyalar, tıńlaw hám analizlew metodları hám de dóretiwshilik tapsırmalardıń nátiyjeliligi ashıp berilgen. Zamanagóy sanlı texnologiyalar tiykarında shólkemlestirilgen muzika bilimlendiriwiniń studentlerdiń muzikalıq oy-pikirin rawajlandırıwdagı ornı ayırıqsha kórsetilgen.

Kirisiw: Búgingi kúnde jámiyettiń rawajlanıwı bilimlendiriw sistemasına jańa talaplar qoymaqta. Ásirese, zamanagóy bilim beriw procesinde jas áwladtıń tek teoriyalıq bilimlerin arttırıw emes, al olardıń erkin pikirlewı, kreativ pikirlewı hám estetikalıq dúnya qarasın qalıplestiriw áhmiyetli pedagogikalıq wazıypalardan biri esaplanadı [1, 45-b]. Usı jaǵınan muzika bilimlendiriwi jaslardıń ruwxıy jetikligin rawajlandırıwshı áhmiyetli faktor sıpatında ayırıqsha áhmiyetke iye.

Muzika kórkem óneri adamzat tariyxında eń áyyemgi hám tásirsheń kórkem óner túrлерinen biri esaplanadı. Ol insannıń ishki ruwxıy keshirmeleri, sezimleri hám emocional halatın bildiriw menen birge, pikirlewdiń rawajlanıwına da kúshli tásir kórsetedi [2, 27-b]. Muzika arqalı insan gózzallıqtı seziwdi, estetikalıq zawıq alıwdı hám kórkem - ónerdi qádirlewdi úyrenedi. Muzikalıq

pikirlew - insannıń muzıkanı sanalı túrde qabıl etiwı, talqılawı, seziwı hám oǵan dóretiwshilik múnásibet bildiriw qábileti. Muzikalıq pikirlew insannıń emocional dúnyası, estetikalıq talǵamı hám kreativlik potencialı menen úzliksiz baylanıslı bolıp, ol shaxstıń hár tárepleme rawajlanıwına xızmet etedi [3, 63-b]. Muzikalıq pikirlewı rawajlangan oqıwshı muzika shıǵarmasınıń mazmunın tereń túsinedi, kórkem obrazlardı sezedi, nama hám ırǵaqtıń ózine tán ózgesheliklerin parıqlay aladı hám de óz betinshe estetikalıq juwmaqlar shıǵarıwǵa qábiletli boladı. Sol sebepli muzika bilimlendiriwinde studentlerdiń muzikalıq oylawın rawajlandırıw áhmiyetli pedagogikalıq mashqalalardan biri sıpatında qaralmaqta [4, 54-b].

Tiykargı bólim: Búgingi globalasıw procesinde jaslardıń muzikalıq talǵamı hám estetikalıq kózqaraslarına túrli

faktorlar tásir kórsetpekte. Internet, gálaba xabar quralları, mádeniyat hám socialıq tarmaqlar jaslardıń muzıka tıńlaw mádeniyatın sezilerli dárejede ózgartip jiberdi. Sol sebepli zamanagóy muzıka pedagogikasında studentlerdi milliy hám jáhán muzıka kórkem óneri úlğilerin sanalı túrde qabıl etiwge úyretiw úlken áhmiyetke iye [5, 91-b].

Muzıkalıq pikirlew quramalı psixologiyalıq process bolıp, ol insannıń esitiw qábileti, emocional sezgirliğı, yadı hám kóz aldına keltiriwi menen tıǵız baylanıslı. Psixolog ilimpazlardıń atap ótiwinshe, muzıka insan miyiniń bir waqıttıń ózinde bir neshe iskerlik oraylarına tásir etedi. Nátiyjede insanda muzıkalıq qabıl yetiw, dıqqat hám emocional sezgirlik rawajlanadı [6, 38-b]. Muzıka tıńlaw procesinde insan tek esitip ǵana qoymay, al muzıkalıq obrazlardı kóz aldına keltiredi, ritm hám ırqaqtı sezedi hám de shıǵarmanıń emocionallıq mazmunın ańlawǵa háreket etedi. Bul bolsa pikirlew iskerliginiń aktivlesiwine alıp keledi [2, 31-b].

Belgili muzıkashı BV.Asafev muzıkanı "intonatsion pikirlew" dep táriyplep, onıń insan ruwxıyatı hám emocional dúnyasına kúshli tásir etetuǵının aytıp ótken [3, 66-b]. Ilimpazdıń pikirinshe, muzıka insannıń ishki keshirmelerin bildiriw quralı bolıp, ol pikirlew hám emocionallıq mádeniyattıń rawajlanıwına xızmet etedi. Muzıkalıq pikirlewdiń rawajlanıwında tómendegi faktorlar áhmiyetli orin tutadı: esitiw qábileti; ritm sezimi; muzıkalıq yad; emocional sezgirlik; kreativ pikirlew; analitikalıq pikirlew hám estetikalıq talǵam bolıp tabıladı. Bul komponentlerdiń óz ara úylesimliliğı nátiyjesinde talabada

professional atqarıwshılıq hám muzıka mádeniyatı qalıpleseidi [1, 52-b]. Pedagogikalıq kóz-qarastan qaraǵanda, muzıkalıq pikirlewdi rawajlandırıw talabannıń tek gana muzıkalıq bilimlerin emes, al onıń uliwma mádeniyatı hám ruwxıy dúnya qarasın da bayıtadı. Sebebi muzıka insandı gózzallıqtı seziwge, kórkem ónerdi qadırlawge hám estetikalıq pikirlewge úyretedi [5, 94-b].

Muzıka tıńlaw mádeniyatı muzıkalıq oy-pikirdi qalıplestiriwdiń tiykarǵı faktorlarınan biri. Tıńlaw procesinde student muzıka shıǵarmasınıń ritmi, tempi, dinamikasın hám kórkem mazmunın ańlawǵa háreket etedi [4, 57-b]. Ásirese, klassikalıq muzıka shıǵarmaların tıńlaw studentlerdiń estetikalıq dúnya qarasın rawajlandırıwda áhmiyetli rol oynaydı. Sebebi klassikalıq muzıka insandı tereń pikir júrgiziwge, emocional jaǵdayın basqarıwǵa hám kórkem pikirlewdi bayıtıwǵa járdem beredi [1, 61-b].

Juwmaq: Hár qıylı janrdaǵı shıǵarmalardı salıstırmalı tıńlaw arqalı studentler: Muzıkalıq usıllardı parıqlawdı; kompozitor usılın anıqlawdı; milliy hám zamanagóy muzıka arasındadı ayırmashılıqlardı túsiniwdi; muzıkalıq obrazlardı tallawdı úyrenedi. Bul bolsa olarda analitikalıq pikirlew hám estetikalıq pikirlewdiń rawajlanıwına xızmet etedi [2, 35-b]. Búgingi kúnde jaslardıń kópshiligi qısqa hám ápiwayı muzıkalarǵa kóbirek qızıǵıwshılıq bildirmekte. Bul jaǵday olardıń muzıkalıq talǵamına unamsız tásir kórsetiwi múmkin.

Dóretiwshilik jumıs oqıwshılardıń muzıkalıq oy-pikirin rawajlandırıwda úlken áhmiyetke iye. Óz betinshe nama jaratıw, improvizaciyalaw, muzıka

obrazlarına sıpatlama beriw yaki shıǵarmanı túrlishe talqılaw sıyaqlı iskerlikler studentte kreativ pikirlewdi qalıplestiredi [6, 41-b]. Dóretiwshilik tapsırmalar arqalı studentler: erkin pikirlewge; erkin dóretiwshilikke; muzikalıq oy-pikirdi bayıtıwǵa; individual stil jaratıwǵa úyrenedi. Bunday jantasıw studenttiń saxna sheberligin de rawajlandırıp, onıń ózine bolǵan isenimin arttıradı [5, 97-b]. Jámáátlik atqarıw iskerligi de muzikalıq oylawdıń rawajlanıwında áhmiyetli rol oynaydı. Ansambl yaki xor jámáátinde islew studentlerde birge islesiw, juwapkershilik hám muzıka úylesimliligin seziw kónlikpelerin qalıplestiredi [1, 67-b].

Oqıwshılarda muzikalıq pikirlewdi rawajlandırıw zamanagóy muzıka pedagogikasınıń eń áhmiyetli bagdarlarınan biri esaplanadı. Muzikalıq

pikirlew studenttiń estetikalıq talǵamı, kreativ pikirlewi, emocional mádeniyatı hám professional atqarıw sheberligin qalıplestiriwde áhmiyetli rol oynaydı [3, 71-b]. Muzıka tıńlaw, shıǵarmalardı talqılaw, interaktiv metodlardan paydalanıw hám dóretiwshilik tapsırmalar beriw studentlerdiń muzikalıq oy-pikirin rawajlandırıwdıń nátiyjeli quralları esaplanadı. Sonday-aq, innovaciyalıq texnologiyalar muzıka bilimlendiriwiniń nátiyjeliligin arttırıp, studentlerdi óz betinshe bilim alıwǵa shaqıradı [7, 84-b]. Sol sebepli muzıka bilimlendiriwi procesinde zamanagóy pedagogikalıq texnologiyalar, kreativ jantasıwlar hám innovaciyalıq metodlardan keń paydalanıw arqalı estetikalıq jaqtan jetik, keń pikirlewge iye hám dóretiwshi qánigelerdi tayarlaw múmkin.

References:

1. Rajabov I. Musıqa pedagogikasi. — Toshkent: O'qituvchi, 2018.
2. Karimova D. Musıqa ta'limida innovatsion texnologiyalar. — Toshkent, 2021.
3. Asafyev B.V. Muzikalnaya forma kak protsess. — Leningrad, 1971.
4. Abdullayev R. Musiqiy idrok va tafakkur. — Samarqand, 2020.
5. Yo'ldoshev J. Pedagogik texnologiyalar asoslari. — Toshkent, 2019.
6. Nazarov Q. Ijodiy tafakkur psixologiyasi. — Toshkent, 2017.
7. Saidov M. Raqamli ta'lim texnologiyalari. — Toshkent, 2022.
8. Iseeva, A. "DUWTAR-ÓZBEK MILLIY SAZ ÁSBABÍ" B ACADEMIC RESEARCH IN MODERN SCIENCE (T. 3, Выпуск 11, сс. 22–27). (2024).
9. Iseeva, A. "QARAQALPAQ HÁM ÓZBEK DUWTARÍ". Центральноазиатский журнал междисциплинарных исследований и исследований в области управления, 1(5), 35–39. (2024)
10. Alimjanovich, Iseev Ruslan. "Fostering the Concerto-Performance Skills of the Pianist." *Pioneer: Journal of Advanced Research and Scientific Progress* 1, no. 6 (2022): 91-97.
11. Alimjanovich, Iseyev Ruslan. "Peculiarities of Rhodion Schedrin's Piano Cycles." *AMERICAN JOURNAL OF SCIENCE AND LEARNING FOR DEVELOPMENT* 2, no. 3 (2023): 6-15.

12. Alimjanovich, Iseev Ruslan. "FORTEPIANO PANININ JAHAN MUZIKA OQIW PROCESINDEGI AHMIYETI HAM ORNI" MUZIKA HAM KORKEM ONER XABARSHISI (ilimiy-metodikaliq jurnal); 141-145, 2023, ISSN — 2181-4112.

13. Iseyev Ruslan Alimjanovich, . (2024). CLAUDE DEBUSSY FIRST 12 PRELUDES FOR PIANO. *International Journal of Pedagogics*, 4(03), 35-43.
<https://doi.org/10.37547/ijp/Volume04Issue03-07>

14. Alimjanovich, Iseev Ruslan. "Claude Debussy Preludes for Piano" *Procedia of Philosophical and Pedagogical Sciences* 2.3 (2023): 138-148.